

I den siste tid har det vært relativt stillstand på Østfronten. Etter de store r. seire på Krim og i Ukraina og Bessarabia, har r. vært beskjertiget med å konsolidere sine stillinger, reparere sine sambandslinjer og føre tropper og materiell fram. Tyskerne har forsøkt å forstyrre den r. oppmarsj ved en rekke offensive operasjoner. Særlig har de angrepet med til dels store styrker i Stanislavaområdet. Nettopp på dette punkt er det nemlig sannsynlig at den komme nde r. offensiv vil bli utviklet med særlig kraft. Som utdeltbart operativt mål vil den ha erobringen av det uhyre viktige trafikknutepunkt Lvov. Fallex dette vil veien ligge åpen for en framrykking inn i Karpatene og inn i de rike industridistrikter i Schlessien. De kraftige tyske angrep som tilsikter å ta brodden av den ventede r. offensiv, har ført til liten eller ingen framgang for de tyske våpen. De tyske tap av tropper og materiell har vært usedvanlige store.

Tyskernes brohode på Krim snevres stadig inn. En rekke fartøyer gjør forsøk på å evakuere, men den r. svartehavsflåte og det r. flyvåpen griper vakkingsstilling inn og senker de fleste av båtene.

Luftfronten. Det blir stadig mere klart at den intensive bombing som foregår danner opptakten til en alliert invasjon. Målet er i første rekke å knuse det tyske jagerflyvåpen og å lamme de tyske og tyskkontrollerte kommunikasjoner. De alliertes flytap har i den senere tid vært forbausende små. I løpet av 36 timer den 18 og 19 april var 5000 fly over tysk og okkupert område. Bare 50 fly gikk tapt, altså 1%. Den amerikanske krigsminister hevder at etterhvert som luftinvasjonen tiltar, blir den tyske motstand svakere. Det synes også å være hevet over tvil at de tyske tap av fly overstiger betydelig reproduksjonsgrensen. Man kan imidlertid ikke se bort fra den mulighet at tyskerne holder en større styrke fly i reserve til invasjonen finner sted.

Vi skal gi en oversikt over de viktigste angolsaksiske flyangrep som har funnet sted i tiden 18 til 26 april:

Natt til den 18 april angrep moskitos Köln og la miner i fiendtlige farvann. I dagslyset den 18. angrep 750 am. b.fly ekskortert av 1000 jagere mål langt inn i Tyskland. Natt til den 19 sendte det brit. flyvåpen over 1000 fly inn over Vesteuropa, som kastet 4000 tonn over jernbanemål i Frankrike. Dette er den største last som er kastet ned på en natt. Om dagen den 19. bombet 1000 am. fly ekskortert av 1000 jagere mål i Nordvest-Tyskland, deriblant en jagerflyfabrikk i Kissen og fire byen øst for Hamm. De møtte liten motstand. Bare 5 b.fly og en jager gikk tapt. Natt til den 20. angrep 1100 brit. fly jernbanemål på tysk og tyskokkupert område. Særlig ble Köln hardt rammet, 16 fly gikk tapt. I dagslyset den 20. angrep 1000 tunge am. b.fly mål i Frankrike, 12 fly savnes. Natt til den 21 ble 4500 tonn kastet ned av 1100 fly. Dette er ny rekord. Bare over Köln ble 1600 tonn sluppet ned. Om dagen den 21 kastet am. b.fly ned 500 tonn i N.Frankrike og Belgia. Natt til den 22. bombet moskitos Berlin og foretok mineutlegging. Luftfotos fra Frankfurt am Main viser at av 100 fabrikk er bare tre uskadd. Den 22 i dagslys angrep 1000 am. b.fly ekskortert av 1000 jagere den tyske byen Hamm. 54 tyske jager ble skutt ned. Am. tapte 18 b.fly og 13 jagere. Natt til den 23 bombet mer enn 1000 brit. b.fly tyske industri-mål og kommunikasjoner. 48 alliertes fly gikk tapt. Den 24 bombet 750 svære am. b.fly flyplasser ved München og jagerflyfabrikkene ved Friedrichshafen. 103 tyske jagere ble skutt ned. Am. tapte 33 b.fly og 17 jagere. Samme dag bombet flere hundre am. b.fly Floesti, Beograd og Bakarast. Flyfab., oljekilder og kommunikasjoner var målene. Natt til den 25 angrep store styrker brit. fly Karlsruhe og München samt jernbanedepoter i nærheten av Paris. Moskitos var over Dasseldorf. 30 fly savnes. Den 26 bombet tunge am. fly Braunschweig. Moskitos angrep Köln.

Tyrkia har stoppet enhver eksport av krom til Tyskland og tyskkontrollerte land. Eksportforbudet gjelder ikke de forente nasjoner.

Jugoslavia. Fra Titos hovedkvarter meldes at friskarrens har inntatt byen Sanovitsj. Daglig blir tysk o. tog avsporet, bruer og jernbanelegemer sprengt i luften. Kampen mot kommunikasjoner fortsetter.

Sverige. Den svenske regjering har nedlagt forbud mot at tyske postvogner med tysk personell passerer Sverige.

Finnland har avslått de reviderte r. fredsbetingelser. I disse ble Hangø tilkjent Finnland. De r. erstaningskrav beløp seg til 600 millioner am. dollars som skulle betales i form av vareleveranser i løpet av 5 år. R. hevdet at de 600 millioner dollars bare dekket halvparten av den skade Finnland hadde tilføyet Sovjetsamveldet.

Snisten! Parolen om å nekte arbeidstjeneste står ved makt og skal følges. Mann og mann imellom kan en møte innvendinger om at det reiser seg så mange vanskeligheter for de unge, at man ikke vet hvorfor parolen kommer fra osv. - En ting er sikkert når det gjelder parolen om å boikotte AT: den er ondtvannig. Det har ikke hevet seg en røst mot parolen, og ingen kan etterpå unnskylle seg med at han eller hun ikke visste noe om den. - Når det gjelder alle de problemer som reiser seg for de utskrivne har vi før pekt på hvordan man i hvert fall i noen grad kan hjelpe dem. Selv om vanskelighetene likevel kan bli store, så bør vi huske en ting: Vi er i krig. Vi har hatt tap også herhjemme, og mange av de beste og modigste er falt men våre tap har vært små i forhold til de land som ofrer sin ungdom på slagmarken. Russisk ungdom kan ikke peke på de tårnhøye vansker som reiser seg ved at de må ofre alt for å berede landet fra tyskerne. At vi i øyeblikket er avskåret fra vopnet kamp, betyr ikke at vi skal sitte musostille og vente på ordrer fra tyskere og quislinger. Vi må se å komme bort fra den utbredte oppfatningen at det å være okkupert er en behagelig måte å sove seg gjennom krigen på. Det kan være vel og bra å lage innsittingsdemonstrasjoner for å vise quislingene hvor få de er, men vi må ikke dørmød ha følelsen av at vi har gjort vår plikt.

Det nytter lite å klage over hjemmefrontens svakheter dersom vi ikke kan peke på veier som kan føre til en konsolidering av fronten. Vi er overbevist om at opprettelsen av en ondtvannig ledelse for hjemmefronten er det tiltak som i øyeblikket mest vil bidra til dette. Ingen vet hvilke begivenheter vi går i møte. Kanskje kommer invasjonen her, kanskje ikke. I begge tilfeller er det viktig at et norsk frihetsråd blir opprettet.

VÅRE LÆRDOMMER.

Helt fra vårt land ble dratt inn i krigen hadde ikke ubetydelige krotser i Norge meget godt å si om nazisme og fascisme. Mussolini hadde fått togene i Italia til å gå presis. Hitler hadde stengt beredningene i Tyskland, og begge hadde de bygget autostradaer - vår tids pyramider - det synlige bevis på potentatens initiativ og skapervorne. Riktignok var man villig til å innrømme at ikke alt som skjedd i de totalitære stater var like bra. Hitler gikk over streken med sine jødeforfølgelser, og Mussolinis utenrikspolitiske metoder var ikke alltid like gentlemanlike, men på den annen side...

Man fant alltid en rekke unnskyldende momenter for selv de mest brutale overgrep, - saken hadde både en annen og en tredje side som etter disse felles mening måtte tillegges en overordentlig stor vekt. Store norske aviser så det som sin livsoppgave å bortforklare selv de skjendigste handlinger i diktaturstatene. Norske menn gikk aldri trett av å opptre som selvbestaltede advokater for tysk og italiensk utenrikspolitikk. Hva som skjedd her, hendte i større målestokk i andre land, - og nazisme og fascisme gikk sin seiersgang gjennom Europa. Man opplevde Etiopia og Albania, Anschluss og München, Spania og jødeforfølgelser, og alltid var det en tallrik skare som var beskjertiget med å finne unnskyldninger og forvillende omstendigheter for overgrepene.

Så kom vår tur. Det ble vår frihet, våre politiske rettigheter, vår levestandard som skulde trenes under nasjonalitet. Alle de som i årevis hadde hatt som kjeppeståle å betrakte en sek fra et utall sider, fant ut at for de undertrykte er saken enkel: Kompromissløs kamp mot undertrykkene. Bare et fåtall lot seg lokke eller true til å gå overfallsmannens ærender.

Det taler de mange protyiske mennesker vi hadde før krigen til heder at de gjennomskuet nazismen og sadlet på mens det ennå var tid. Men deres del av ansvaret for den verdensstragodie vi idag opplever kan vi allikevel ikke frite dem for. Ved sin unnskyldne holdning sitt stadige forsvær av de nazistiske og fascistiske voldstiltakene har de, og deres likesinnede i andre land, meget av skylden for at ikke punkum for den fascistiske og nazistiske fremmarsj ble satt mens det ennå var tid.

Nazisme og fascisme vil gå under. Men mentaliteten - nazistisk og fascistisk tenkemåte vil leve videre. Krigsdyrkelse, rasefordommer, voldsferhorligelse er egenskaper som har funnet talsmenn lenge før fascistens inntrøden på verdensarenaen, og som vil gjøre det om Hitler forsvinner fra den. Vi kan derfor ikke hvile på seieren. Alltid må vi være på vakt, reaksjonen kan på nytt - om enn under andre navn og i andre former - reise hodet.

I vårt land er der en liten klikk som logger sine egne planer for etterkrigstiden. De har funnet ut at landet trenger et sterkt styre dersom alle vanskene under gjenoppbyggingstiden skal bli mestret. De mener at et administrasjonsråd med vidtgående fullmakter bør avløse regjeringen. Først etter flere år skal etter disse planene valg

på en nasjonalforsamling finne sted hvorav den nye parlamentariske regjering skal utgå. Det er mulig at regjeringsmakten i vårt førkrigsdemokrati var for svak. Kanskje har de rett som hevder at folke representasjonen - Stortinget - var for meget beskjeflig-
et mod bagatellspørsmål som best kunne løses av fagsolk fra 30 ulike områder. Man må være enig med tilhørgerne av et slikt administrasjonsråd at forholdene før krigen ikke var ideelle - selvom de var paradisiske i forhold til de som nå rår i landet. Først og fremst var det de økonomiske krisene som burde ha vært mestret. Arbeidsledighet hang over store deler av folket som et Dancklessverd. For titusener andre var den en bitter realitet. Lønningsforholdene var innen mange næringer elendige. Sjangscene til å komme fram i livet var ulike. Høyere utdanning var som regel et privilegium for de velstående. Vårt sosiale forsorgssystem kunde utbygges og utvides. Oppgavene var uttallige, men erfaringene fra Sovjetsamveldet - og hvad det rent tekniske angår for såvidt også fra Tyskland - synes klart at de kan løses. Det er et spørsmål også om organisasjon, om å utnytte de ressurser samfundet rår over - arbeidskraft, råstoffer og tekniske hjelpemidler, fullt ut, men først og fremst har det en politisk side.

Man kan ikke se bort fra at løsningen av disse fundamentale problemer kan komme til å kreve forfatningsmessige endringer. Iså fall blir det det norske folks sak å træffe avgjørelsen. Den eneste forsvarlige og demokratiske løsning på de konstitusjonelle problemer som oppstår når krigen er slutt, er at vår lovlige regjering fungerer som høyeste utøvende myndighet her i landet den korte tid til frie valg kan avholdes og en ny demokratisk regjering blir dannet. Forandringer i forfatningsmessig lov, sedvane eller praksis som blir nødvendige, må det bli de nye folkevalgte representanters sak å ta standpunkt til. Det er ikke nok bare å ha en handtekraftig regjering, minst like viktig er det at denne regjering nyter nasjonens tillit. Det er heller ikke tilstrekkelig at det nye storting består av folk med faglig innsikt, minst like viktig er det at de har ført - før som under krigen - en kompromissløs kamp mot nazismen og fascismen. Bare folk av denne støpning vil i fremtiden ha hele folkets tillit, og bare de fortjener denne tillit.

INVASJONEN.

DEN SISTE UKEN har ikke bragt med seg operasjoner av større omfang på landfrontene og å gi en detaljert krigsoversikt i dette nummer av Gnisten er derfor overflødig.

Frontene er preget av en travende, ubyggesvinger stillhet før stormen. Presset mot den tyske ledelsens hærver veksler, og vi kan dag for dag iakttå, også i den norske pressen, hvordan uren styrkens de tyske frontberetninger forteller om voldige russiske oppmarsjbevegelser har alle østfrontens hovedlinjer. Det er serkrettrøpene som rykker inn i offensivens beredskapsstillinger. Nye biler, tanks og kanoner hopper seg opp klar til kamp.

Vinteroffensiven i fjor krevte russerne fra Stalingrad - fra Volga til Rostov. Som vinteroffensiven førte den videre til Dnjepr, men kampen stoppet ikke der. Nesten uten opphold overtok de russ vintertrøpene fronten, og i en serie voldige slag brøt de over Dnjepr, Bug, Dajestr og Kruth. De skjøv fronten fram til Russlands grenser og de går videre. Russ trøpper står allerede på romansk og tsjekslovakisk område. Kampen om det tyskbesatte Europa er begynt. Om den russ sommeroffensiv kan slå igjennom med samme kraft, vil land etter land rivas løs fra nazismens tyranni.

Denne hurtige militære utvikling har sikkert bidratt til å fremskynde invasjonen i vest.

Så mange ganger har de vest-europeiske folkene ventet landsetningen, så ofte er

den blitt bobudet og er likevel utoblikt. Men den siste tids begivenheter gir invasjonstrykene et fastere utgangspunkt.

I DE TO ÅR som er gått siden den første pakt hvor Engl-USA gav Russland løfte om opprettelsen av en front nr 2, har vestmaktene øket sin militærkraft til voldige dimensjoner. Millioner av soldater, hundretusener flyvere er mobilisert og utrustet med rikelig materiell. Den fantastiske produksjonskapasitet i den engelske og amer flyindustrien er blitt utnyttet, og skaffet allerede i 1942 de allierte hærredømmet i luften over Vest-Europa. Fra England og senere fra nyerebrote baser i syd har flyvåpnet rettet kraftige slag mot produksjonen og hjemmefrontens moral i Tyskland og vasallstatene. Samtidig har ledelsen planmessig skaffet soldatene kamptrening ved å sette inn mindre styrker under slike aksjoner som felttoget i Nordafrika, landgangen på sicilia, Korsika, i Søritalia og nå sist ved Nettuno, men styrkene er hele tiden blitt skiftet ut med stadig nye folk. Disse aksjoner skulde innkretse Europa, binde enkelte tyske styrker, og samtidig skaffe erfaring og kampekraft til en større del av den millionerne som nå står oppmarsjert, klar til å utføre de planer den allierte overkommando har studdet ut.

De alliertes strategi er etterhånden blitt klar i sine hovedtrekk. Det synes

høle tiden å ha vært ledelsens plan å holde armene mest mulig intakte, for å ha en raskende militær overmakt å sette iland i det rette øieblikk, dvs når Tyskland står like foran sammenbruddet militært og politisk. En overmakt som de vilde bli den avgjørende faktor i storkrigens siste fase.

Tyskerne er overbevist om at invasjonen er på trappene. Allerede for et par uker siden skrev Gøbbels at den hurtige russiske fremrykning har stillt de allierte overfor nødvendigheten av en landgang om de ikke skal risikere å bli utelukket fra politisk innflytelse på det europeiske kontinent. Og selv om Gøbbels uttalelse har et typisk propagandatilsnitt, inneholder den en ganske stor kjærne av virkelighetsens: Englands og USA's holdning til krigen i Europa er først og fremst bestemt av de politiske og økonomiske interesser de har å forsvare, og som krev r deres militære nærvar når det tyske system bryter sammen.

Gjennom de siste måneder har forberedelsene på alliert hold vært drevet i et feberaktig tempo og der er truffet stadig mer drastiske forholdsregler for å hemmeligholde dem. All ikke-militær forbindelse mellom England og omverdenen er brutt, selv de nøytrale diplomater har mistet retten til å sende hemmelig kurerpost, hundrovis av kilometre langs kystsonene er stengt og delvis evakuert, den innenlandske reisotrefikkens er nesten sperret for siville. Det meldes om skipsog trøppekonsentrasjoner ikke bare i Englands havner men på Island og i Middelhavet. Det tjener lite til nytte å gi seg ikast med spekulasjoner over hvor fremstøtet kan ventes. Militær-sakkyndige diskutører eller muligheter: Bulgaria, Jugoslavia (fra Søritalia) Sørfrankrike fra Korsika Nordhørg (fra Island) og Danmark. Det sannsynligste er ved avledende aksjoner mot et eller flere av disse punktene, men kombinert med et hovedfremstøt over Kanalen hvor overfarten fra de engelske havner kan gjennomføres på få timer under effektiv flyskjerm.

Oppledningen nærmer seg birstepunktet både i øst og i vest, og som dyr i bur rasor de tyske generaler og admiraler langs burets jernstenger, laags de tyske hærens endeløse frontlinjer, for å inspirere festningsverkene, piske mot og disiplin inn i offiserer og menige og fylle hullene i forsvaret så godt det lar seg gjøre, - men det lar seg ikke lenger gjøre. 3 års felttog i øst har kostet Hitler så altfor mange av hans divisjoner. Hans propaganda er blitt konfrontert med virkeligheten og er gått tilgrunde sammen med de unge soldater som trodde på den og som brøt veien for de første triumftog. Tilbake har han et desillu-

sjonert og forpint folk, og en slagen, trett armee uten tro, uten håp. Det eneste som holder den sammen er Gostapos honsynsløse terror, SSfolkens velplejede polititropper av utvalgte nazister som søker å utskytte avgjørelsen, - og så frykten for fremtiden. Frykten for en voldsfred langt verre å bære enn den i 1918. Frykten for at den hevngørighet som nazismens fremfard har tendt overcraht i Europa skal ramme hele det tyske folk. Det er en frykt som Gøbbels forstår å puste til, den er de tyske nazisters beste forbundselle.

Også i de okkuperte land stiger spenningen. Der er den preget av forventningen om befrielse. Håpet om at seieren skal denne innledningen til en virkelig ny epoke i Europas historie har reist de kraftige folkebevegelsene mot undertrykkelsen og har holdt den offervillige motstanden levende overalt. All den ødeløggelse som krigens slutfase fører med seg beror folkene villig, om de tror vi nærmer oss målet: en lykkeligere, tryggere verden, fri for nød, fri for undertrykkelse med frie samarbeidende folk.

Men forventningen er forenet med en viss angstelse; for de politiske problemer som reiser seg i sammenheng med invasjonen er lite avklart, og det er skjedd ting som fyller oss med ure.

De allierte og Russland har gjennom gjentatte erklæringer forpliktet seg til å ta ansvaret for freden. Men skal den åpne veien til en tryggere fremtid, da må de miste all innflytelse, de reaksjonære folk hvis politikk skapte forutsetninger for

Hitlers triumfer, og som overalt i Europa har kompromittert seg ved direkte eller indirekte samarbeid, eller ved en vente-taktikk i nazismens interesse. Motstandsbevegelsene i de enkelte landene skal nok klare avregningen med sine hjemlige reaksjonære, det har de vist. Om de europeiske folk selv får avgjørelsen vil de fascistiske kreftene ha utspilt sin rolle, da vil de samfundsformer som skapte den bli erstattet med nye uten plass for undertrykkelse, despoti og krig.

Men om en ser på de store demokratier's politikk i mellomkrigsperioden, så er den ikke egnet til å inngi ubetinget tillit. La oss ta noen eksempler:

Den japanske ekspansjopolitikk i Manchuria 1931 søkte England ikke å hindre, hverken direkte eller gjennom Folkeforbundet fordi den i første rekke var en trusel mot Sovjetunionen.

I Europa var Englands utenrikspolitikk diktert av hensynet til likevelten, og støttet derfor delvis både Hitler og Mussolini som motvekt mot Frankrike og dets allierte

(Polen, den lille Entente). Ved Stresskonferansen i januar 1935 innrømmet England sammen med Frankrike ved en hemmelig overenskomst Italias rett til en viss ekspansjon. De Mussolini fulgte oppfordringen og rykket inn i Etiopia skapte det imidlertid en folkeopinion i England som tvang regjeringen til å støtte Folkeforbundssanksjonene om den vilde unngå et nederlag ved høstens valg. Sanksjonene ble imidlertid gjennomført så sent, og for så betydningsløse varesorters vedkomme at de ikke spilte noen større rolle for Italias krigsforberedelse. Få uker etter at velgjørelsen var bragt i havn gikk den engelske utenriksminister, Sir Samuel Hoare, med på den franske regjeringens plan som imøtekom Italias krav (Lavalplanen, utarbeidet av den senere franske quisling). Ennå engang viste folkeopinionen sin styrke og regjeringen måtte la Hoare falle. Men det hele hadde vært en så tydelig demonstrasjon av de herskende engelske kretsers hensikter at sanksjonspolitikken var dømt. Mussolini forærte Victor Emanuel titelen "Keiser av Etiopia". Kort etter trådte Hoare påny inn i regjeringen.

Da borgerkrigen brøt løs i Spania, støttet England forslaget om Nonintervensjon, den folkerettstridige blokaden som hindret våpenleveranser til den spanske regjering, mens de fascistiske Francoopprørerne fikk fly tanks og soldater fra Italia og Tyskland.

Tsjekkoslovakia hadde militære støttepakker med Sovjet og Frankrike. Da Hitler i 1938 reiste krav om deler av tsjekkisk område, tilbød Sovjetunionen landet sin støtte, men Frankrike nektet å oppfylle sine forpliktelser og etter Münchenavtalen mellom Chamberlain-Daladier og Hitler, støttet England og Frankrike det tyske ultimatum til Tsjekkoslovakia som bøyte seg og gav avkall på Sovjetunionens hjelp.

Münchenpolitikken var et forsøk på isolere Sovjet (som Frankrike i 1935 hadde sluttet forvarsavtale med) og anvise Hitler frie hender i Øst. Som svar på dette undertegnet Sovjetunionen i 1939 sin ikkeangrepsavtale med Tyskland.

Eksemplene kan forfleres, men allerede disse viser med all tydelighet at Englands (og Frankrikes) politikk før krigen ikke har vært diktert av omsorgen for de små nasjoners frihet og selvbestemmelse, eller av avsky for de nazistiske undertrykkere, men av rene maktpolitiske overveielser.

Har vi sikker grunn til å tro at det er skjedd en endring i dette forholdet?

Når vi stiller dette spørsmålet akkurat idag er det fordi vi har liggende foran oss et nr av COTEBORGS HANDELS OG SJÖFARTSTIDNING med et Londonbrev fra Victor Vinde (som vil være kjent for norske lesere gjennom sine artikler i Håndslag). Brevet han-

dlor om de franske stemningene idag foran invasjonen og viser at det er dette spørsmål som dominerer. Etter å ha slått fast at de Gaulle for hele den franske hjemmefronten, for mannen på gaten og for de kjempende partissener står som opphavet for friheten og for Frankrikes motstand mot nazismen - og etter å ha minnet om den merkelige velvilje de allierte viste overfor de franske fascisttypene Darlan og Giraud, skriver han: "De alliertes holdning likeoverfor den provisoriske franske regjeringen har skapt forvirring og bitterhet i den franske hjemmefronten. --- Motviljen mot å anerkjenne de Gaulle er blitt oppfattet som et mistillitsvotum til hele den franske frihetsbevegelsen, og ingen dementier i verden kan helt utslutte mistanken hos millioner franskmenn om at det amerikanske utenriksdepartement heller vil ha med en beseiret Vichy-regjering å gjøre, enn med en fremstormende fransk frihetsbevegelse, fylt av soldaters. Han forteller at motsetning er blitt så tilspisset at "et ledende organ for motstandsbevegelsen, LeCombat, anklaget franskmennene i BBC, i engelsk kringkasting, for å stå i "fremmed makts tjeneste". Det ble dysset ned men er et symptom en må legge merke til. I spørsmålet om invasjonen behandles Frankrike nærmest som et herreløst land. Det skaper en fare for at fedrelandskjærligheten og frihetsfølelsen skal kunne stå om i fremmedhånd om man ikke søker å avvende denne utvikling. General Eisenhower får en vanskelig, meget vanskelig oppgave: Han skal gå iland med befrielsestropper som dog er fremmede og taler et fremmed språk, og møte en befolkning som i fire år har lært seg hate okkupasjontroppene - de tyske. Om franskmennene under de pågående befrielsesoperasjoner får en følelse av at de forvaltningsorganer ikke får overta makten men må underordne seg under fremmede militærmyndigheter, - da får friheten en bitter bismak."

De selv har skapt under motstandsbevegelsen. OGSÅ FOR OSS I NORGE synes spørsmålet å være brevnende aktuelt nu for invasjonen - om vi kan stole på det londontelegram som var gjen-gitt i NORGEMILITÆRINGEN i begynnelsen av for-uke. Det het der at planene for Norges administrasjon etter krigen var utarbeidet og forelagt de allierte, men ved den praktiske iverksettelse vilde general Eisenhower få det avgjørende ord.

For oss er kahnende stillingen ennå vanskeligere fordi vi ikke under krigen har maktet å skape den illegale administrasjon, det motstandsråd som franskmennene har, som grekerne har, som danskene har, og som i Jugoslavia endog har tiltvunget seg anerkjennelse som krigførende fra tyskerne.

For alle de europeiske folk ville en åpen erklæring fra de alliertes side om deres konkrete politiske mål i Europa skape en klarhet de lenge har ventet på, --- men kahnende ønsker de allierte ingen klarhet

5252

Mappe 73
Ekspl. 9 A Nr. 9. 23-5-44

Kampen er for alvor begynt. Da nazistene fredag kveld i ordre en registrering av 3 årsklasser nordmenn begikk de samtidig sin største dumhet. De hadde sett at AT i Årevis hadde latt seg gjennomføre, selv arbeidsmobiliseringen gikk forholdsvis lett, de mente at den norske motstand var brutt.

Snisten!

De tok feil. Det har vært folk i Norge som trodde vi kunne berge oss i gjennom til freden og friheten langs en forsiktighetslinje. Men en ting var de enighet om: en grense måtte settes, - ikke en mann til tysk krigstjeneste. Da kunnngjøringen kom var signalet gitt til åpen kamp. Og den kampen vil bli gjennomført med alle de midler vi får over.

En effektiv kamp krever en enhetlig ledelse. Og allerede fredag aften ga regjeringen i London sin tilslutning til dannelsen av en kampløse på norsk jord og anerkjente prinsippene i det program som var blitt foreslått fra Norge. Vi gjengir i dette nr. den viktige meldingen i sin helhet. - Det er et første svar på nazistenes aksjon, og samtidig har de fått bevis for at det ikke er entom gest. Den norske motstandsfronten står over mennesker og kampmidler og den nøler ikke lenger med å bruke dem. Natt til fredag eksploderte brannbomber i firmaet Watson i Rådhusgt. 23. Firmaets kontormaskiner ble brukt ved registreringen. De ble ødelagt og kan ikke erstattes. - Kunnngjøringen inneholdt en ordre til de "registreringspliktige" om å møte i Akersgt. 55, 3etg. Allerede lørdag måtte de gi ny beskjed. De skulle ikke lenger noen 3. etasje i Akersgt. 55. Fredag ettermiddag var den blåst bomben i de nye sprengbomber. - Natt til søndag ble de 3 øverste etasjene i Wergelandsveien 3, hvor AT hadde sine kontorer, sprengt. Og det er ikke bare i Oslo bombene springer, fra andre kanter av landet kommer meldinger om vellykkede sabotasjehandlinger mot registreringskontorene.

Sabotasjen og den aktive kampen har tidligere hatt motstandere også innen den norske fronten. I dag er bildet et annet. De titusener som vandret forbi de sprengte bygninger har vært fylt av fryd. Alle har de innsett at i dag er passiv kamp en meningsløshet. Bombene taler til nazistene og tyskerne på et språk de forstår, de gir dem det norske folks utvetydige svar på mobiliseringsplanene. For oss er sprengningene et bevis på at kampen er begynt, og et pant på at denne gang vil den bli ført for alvor. Denne vissheten gir mot og vilje til å bære de ofre krigen krever. Vi er ikke lenger det vergeløse folk som Quisling trodde han kunne selge til Hitlers armeer. Får vi slag, så slår vi igjen!

Som mottrekk mot sprengningen har politiet forsøkt å stable på bena en bergervakt. Med biler og busser har det hentet folk fra sengen og arbeidsplassen. Vi kan ikke hindre at det på den måten får tak i noen. Men ordren må være: la dem hente oss, vi stikker fra vaktten så snart det gis en sjangse. Vi skal de fort bli lei av å bruke sine folk til å hente bergervakter. Det er ikke vår sak å vokte nazistenes og tyskerens kontorer. Å delta i bergervakten er en støtte til tyskerens folkerettstridige gisselsystem og en hindring for de norske aksjonenes Klarhet og tydelighet må vi si fra: Om noen nordmenn - politifolk eller sivile - lar seg bruke til vakttjeneste for tyskerne eller NS, da må de selv ta ansvaret. De norske kampgruppene kan ikke la seg stanse av henrynet til dem. I dag står større interesser på spill.

Opprop fra den norske hjemmefronts ledelse.

London radio melder: Den norske hjemmefronts ledelse som er geddjent av kongen og regjeringen har sendt ut følgende opprop til det norske folk:

"Etterhvert som krigens avslutning nærmer seg melder behovet seg for nøyere formulering av de mål vi kjemper for. Her er ikke tiden og stedet for å behandle det store internasjonale oppgjøret, eller behandlingen av angriperstatene og krigsforbryterne, grensene, erstatningskravene osv. Det vi ønsker å klarlegge er de særlige norske forhold, men heller ikke på dette område kan vi ennå gå i detaljer. - Etter grunnloven er det folket selv som staker ut kursen etter fritt ordskifte og frie valg. Vi vil derfor stille opp de punkter og hovedkrav som alle gode nordmenn er nådd fram til under disse kampens år:

1. Et fritt, uavhengig Norge.
2. Øyeblikkelig og fullstendig gjenopprettelse av demokratiet, ytringsfriheten, rettsikkerhet og de frie valg.
3. Opphevelse av alle politiske lover og forordninger og andre bestemmelser som er utferdiget etter tysk ordre eller i tysk interesse. Administrative avgjørelser, dommer, utnevelser osv. som er skjedd etter tysk ordre, av tyske myndigheter eller N.S. myndigheter skal prøves på fritt grunnlag av helt norske organer.
4. Øyeblikkelig løslatelse av alle politiske fanger og gjeninnsettelse av offentlige tjenestemenn som er fjernet fra sine stillinger av okkupasjonsmakten, på dens foranledning eller av N.S. Oppreisning og erstatning for dem som er blitt særlig skadelidende ved inngrep fra okkupasjonsmakten eller N.S.
5. N.S. medlemmer og andre som har skadet norske interesser eller som har skaffet seg uberettiget vinning i samarbeide med okkupasjonsmakten staves etter rettergang i betryggende former. Uberettiget krigsgevinst inndras til fordel for staten.

...arbeidsvisst, vidsynt politikk med sikte på å trygge friheten, folkestyret og demokrati og rettsordningen. b. Gjenreisning av landets økonomiske liv og produksjonskraft så snart som mulig. Sikre tilførsler utenifra og legge forholdene tilrette for full utnyttelse av landets naturrikdommer og skaffe arbeide for alle. c. Fremme folksolidariteten mellom klasse og befolkningsgrupper. d. Medvirke aktivt i det mellomfolkelige på å skape en betryggende internasjonal rettsordning. Fremme varebytte mellom folkene og skape grunnlaget for en varig og rettferdig fred.

Skal vi nå disse mål må enhver gjøre sin plikt. Det skylder vi oss selv, våre landsmenn ute, våre allierte og landets framtid. Enhver innsats vil bli husket og ingen svik vil bli glemt. Kampen er en her hjemme som ved fronten. Vi må være klar over at enhver er soldat, sivil eller i uniform. Vi er i krig. Det må vi aldri glemme. Tusener i de væpnede styrker har gitt sitt liv for frihet og rett. Dette måer oss til å ta den risiko og de ofre som er nødvendige. - Kampen er gått inn i den avgjørende fase. Samhold og disiplin er nødvendig. Føl parolene og signalene som blir sendt ut!

I samsvar med dette har regjeringen sendt ut følgende erklæring:
"Regjeringen gir sin hele og fulle tilslutning til oppropet som er i beste samsvar med de mange uttalelser, henstillinger og opprop som regjeringen i disse år har latt gå ut til det norske folk over London radio. Det stemmer også godt med de lover og forordninger som regjeringen har lagt tilrette for å kunne bruke når oppgjørets dag kommer. - I tilslutning til oppropet vil vi rette en inntrængende henstilling til det norske folk fortsatt å slutte opp om hjemmefrontens ledelse og de linjer som er trukket opp før kampen i Norge. - Solerens og oppgjørets dag nærmer seg. Når tiden er inne vil regjeringen gi de ordre og trekke opp de linjer som er nødvendig for situasjonen og som skal følges til Norge er et fritt og selvstendig land."

I et senere opprop fra hjemmefrontens ledelse, godkjent av regjeringen, heter det at ingen må møte fram til innregistrering. For en slik handling gis der ingen unnskyldning. Det vil i den foreliggende situasjon være forrederi mot land og folk. I dag må vi vise et ubrilig samhold. Da vil tyskerne og nazistene stå maktesløse. INGEN MÅ MØTE FRAM!

Den norske avtalen med U.S.A., De forente kongeriker og U.S.S.R.

Utenriksminister Trygve Lie har gitt følgende utgreiing om avtalene:

"De avtaler som er undertegnet mellom Norge på den ene siden og Storbritania, De forente stater og Sovjetunionen på den annen, er et ledd i arbeidet for å gjøre alt klart for den endelige frigjøring av vårt land. - Den 28.5. 1941 ble det sluttet en avtale med Storbritania hvor det ble fastslått at begge parter ville føre krigen til en lykkelig avslutning og at et av krigsmålene var gjenoppretelsen av Norges frihet og selvstendighet ved helt å befri landet fra det ty ske herreveldet. - Norge og det britiske folk har ydet sin innsats i denne kamp. Den norske hjemmefront har vist verden at Norge nok kan bli okkupert, men at det norske folket aldri vil overgi seg og utefrontens flyvere og vår marine har deltatt i kampen på en måte som har skapt respekt for Norge. Våre landmilitære styrker forbereder seg på den dag da de skal sette foten på norsk grunn. - Det viktigste bidrag i den felles kamp har vår handel flakte gjort og spillet på et visst tidspunkt en avgjørende rolle for tilførselene til krigsfrontene. - Men om vi har gjort en innsats som vi kan være tilfreds med, så var vi alltid klar over at vi ikke med egen kraft alene kunne ta Norge tilbake og sikre overgangen til normale forhold. Dette måtte skje ved de allierte troppers hjelp. - - - Når de folk som har solgt seg selv og vårt land til tyskerne sier at den norske regjering skulle ha gått med på å avstå norsk territorium, så undervurderer de nå som før det norske folkes demmekraft. Avtalen sikrer oss at Norge igjen skal bli hva det var - et fritt, selvstendig, udelelig og uavhengig rike.

Det er en anerkjent regel at hvor det pågår militære operasjoner må den militære overkommando ha det høyeste ansvar og den høyeste myndighet i den utstrekning det er nødvendig for operasjonene og man anerkjenner det prinsipp at en mann skal ha den øverste ledelse også i operasjoner hvor det deltar tropper fra flere land.

General Eisenhower er utpekt som øverstkommando for operasjonene i Vest Europa, hvor det vil delta flere allierte styrker. I samsvar med dette vil det bli de alliertes øverstkommando som har den høyeste myndighet i den utstrekning som de militære forhold gjør dette påkrevet. Men på den annen side vil det helt fra begynnelsen være knyttet til de alliertes stab norske militære og sivile rådgivere før på den måten å sikre at overkommandoen alltid har til sin disposisjon folk som kjenner norske forhold og norsk lynne, og samtidig er det fastslått at allerede fra første stund skal det tyske styre avlases av et norsk styre. Hovedbest. går ut på at den norske regj. i samme øyeblikk som den militære situasjon gjør det mulig skal overta det fulle grunnlovsmessige ansvar og myndighet for siviladministrasjonen. - - -"
(Vi har av plasshensyn sett oss nødsaget til å sløyfe et par avsnitt i Trygve Lie's utgreiing

Mappe

Torsdag 18 mai.

VI HAR INTET VALG!

Vi går alvorlige tider imøte. Trusselen om tysk mobilisering av norsk ungdom som i en årrekke har hengt over våre hoder, blir i disse dager en realitet. Hvilke former nazistene enn gir mobiliseringen, om den kalles arbeidstjeneste, arbeidsmobilisering eller noe annet, så er hensikten klar: norsk ungdom skal settes inn til aktiv tysk krigsinnsats. Quislings talelever ikke tvil om at det er dette som forestår. Med rene ord ble det sagt at vårt land måtte sette alle resurser -innbefattet soldatmaterieill- inn i kampen på tysk side. Dette sammenholdt med Riisnes'promemoria i høst og quislings løfte til Hitler om å stille 3 divisjoner norske tropper på Østfronten, gir oss klar beskjed om formålet med mobiliseringen - uansett hvilket navn den gis, hvilke former den ikles. Norsk ungdom skal tvinges til å kjempe på tysk side. Vårt svar er klart: ingen nordmann lar seg true eller narre til å kjempe eller arbeide mot sitt lands interesser.

En kan spørre seg selv hvilken interesse tyskerne kan ha av å få soldater som er i høyeste grad upålitelige og som ved første høve vil desertere. Om en aldri så skrikende mangel på soldatmaterieill hersker, har man grund til å tro at tyskerne ikke setter pris på slike krigsdeltakere. Meget taler imidlertid for at tyskerne og deres norske håndlangere ikke kjenner folkestemningen godt nok. I sin tale presiserte quisling gang på gang at stoiparten av det norske folket vilde gå helhjertet inn i kampen på tysk side. Nazistene holder framleis fast på myten om at det står "en liten klikk jøder, kommunister og forblindete jössinger" bak hjemmefrontens kamp og trekker i trådene og at det norske folket bare motvillig følger med. I sitt promemoria hevdet også Riisnes at norsk ungdom -og da særlig de som hadde gjennomgått ATKursor og fått "ideologisk opplæring"- vilde være pålitelige dersom de ble satt inn på Østfronten.

Vår reaksjon på mobiliseringen vil derfor bli av avgjørende betydning for hvorvidt den blir tvunget igjennom eller oppgitt. Dersom vi viser et ubrytelig samhold og gir utvetydig tilkjenne at vi ikke vikler tilbake for noe middel når det gjelder å motsette oss en tvengsmobilisering, er det ikke utelukket at nazistene skrinlegger sine planer. Men enten planene blir oppgitt eller ikke, eller blir modifisert til en omfattende arbeidsinnsats, er vår holdning klar: uforsonlig og kompromissløs kamp. Ingen melder seg til registrering -hellor ikke de som får løfte om å gå fri- ingen møter opp for å få sine legitimasjonskort stemplet eller byttet inn!

Vårt valg er ikke vanskelig. Vi er kommet til det punkt hvor vi må si: Så langt og ikke lenger! Hitil har man kunnet påstå at den ettergivnings- og forsiktighetslinje som vårt folk lenge har fulgt i kampen mot fienden, har kostet oss de minste tapene. Denne påstand lar seg ikke lenger hevde. Risikoen ved å nekte å etterkomme de nazistiske ordre, er liten mot den man løper ved å følge dem. Foreløpig gjelder innkallelsen 1921, -22, og -23. Det sier seg selv at tyskerne ikke kan skyte alle disse titusener dersom de står samlet og nekter. Selv sine egne desertører og krigsnektere har de sluttet å skyte. Men hvilken skjebne går de i møte som etterkommer ordren og møter opp? Hvor mange vil vende levende hjem fra Østfronten. Og skulde man mot formodning slippe fra det med livet, hvilken form for liv lovenes en? Skam, skjendsel og vanære vil man leve i. Men sviktet sine kamerater og forrædde den folles kamp. Det vil alltid bli husket.

Men det er ikke nok å unnlate å møte fram til registrering eller sesjon. En må heller ikke sitte hjemme og vente på å bli hentet. En må søke dekning så godt det er mulig. Tyskornokan ikke tråle landet effektivt etter krigsnektere. De kan finne noen, men de aller fleste vil de lete forgjeves etter.

Dette er ikke en sak som bare angår de tre årgangene. Ingen har grunn til å glede seg over at han går fri. Går alt etter planen, vil årgang etter årgang bli utkalt. Derfor må vi med alle midler ta kampen opp nå, og ikke en tomme må vi vike. Alle må være med og gjøre sin innsats med sine midler, etter sine evner. Hjelp og støtte må ytes de utkalte. De trenger dekningssteder, mat, klær og penger.

Vi er i krig. Det er ikke snakk om risiko eller fare. Motstand mot mobiliseringen vil koste oss de minste tapene. Våre offer vil bli små i forhold til dem andre folk må yte i frihetskampen. Feighet, uanfallehet og vakling nå er forrederi, - og det vil aldri bli glemt. Det skal aldri kunne sies at det norske folket ved sin ettergivende holdning forlenget krigen. Gjorde vi det, hadde vi ingen eksistensberettigelse som selvstendig og fri nasjon.

Vårt valg er ikke vanskelig, for vi har intet, der gis bare et alternativ: Kamp! Kamp mot AT, kamp mot arbeidsmobilisering og kamp mot krigsmobilisering. Vi kapituloror ikke! Vårt land skal aldri bli noen tysk vasallstat. Den 9 april tok vi kampen opp mot militærbarbarisme, åndstyrrænni og utpyndring og den kampen skal vi vite å føre fram til seieren er vunnet!

VVVVV VV VVVVV VV VVVVV
IDAG gjentar London Radio i hver sending hjemmefrontens parol: Mobiliseringen skal kvekkes! Samhold må vises. Svik vil aldri bli glemt. Innsats vil huskes! Regjeringen har i en kunngjøring sluttet seg til parolen: INGEN MÅ MØTE FRAM!

Ernisten!